

Bruxelles, den 20.11.2019
COM(2019) 930 final

SENSITIVE* : *Limited to Cabinets*
UNTIL ADOPTION

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

Skærpet overvågning – Grækenland, november 2019

{SWD(2019) 930 final}

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

BAGGRUND

Den økonomiske udvikling og politik i Grækenland overvåges dels inden for rammerne af det europæiske semester for samordning af de økonomiske politikker, dels inden for rammerne af den skærpede overvågning, jf. forordning (EU) nr. 472/2013⁽¹⁾. Med gennemførelsen af skærpet overvågning af Grækenland⁽²⁾ anerkendes det faktum, at Grækenland på mellemlang sigt fortsat vil skulle vedtage foranstaltninger for at tage fat på kilderne eller de mulige kilder til økonomiske og finansielle vanskeligheder, samtidig med at der gennemføres strukturreformer for at støtte en robust og bæredygtig økonomisk vækst.

Skærpet overvågning sikrer en omfattende ramme for overvågning af den økonomiske udvikling og videreførelsen af de politikker, der er nødvendige for at sikre en holdbar økonomisk genopretning. Den muliggør en regelmæssig vurdering af den seneste økonomiske og finansielle udvikling i Grækenland samt overvågning af betingelserne for statslig finansiering og ajourføring af gældsholdbarhedsanalysen. Skærpet overvågning danner også rammerne for at vurdere Grækenlands generelle tilsagn til Eurogruppen af 22. juni 2018 om at fortsætte og færdiggøre de reformer, der blev vedtaget som led i støtteprogrammet inden for rammerne af den europæiske stabilitetsmekanisme, og sikre, at målene for de vigtige reformer, der er vedtaget inden for rammerne af programmerne for finansiell bistand, forfølges. I den forbindelse anvendes skærpet overvågning til at overvåge gennemførelsen inden for de aftalte frister frem til midten af 2022 af de specifikke tilsagn om at fuldføre de centrale strukturreformer, der er påbegyndt under programmet, og som vedrører seks nøgleområder, nemlig: i) budgetpolitik samt finans- og strukturpolitik, ii) social velfærd, iii) finansiell stabilitet, iv) arbejds- og produktmarkederne, v) privatisering og vi) modernisering af den offentlige forvaltning⁽³⁾. 15 specifikke tilsagn havde frist medio 2019, og fremskridtene hermed vurderes i denne rapport.

Dette er den fjerde rapport om skærpet overvågning over for Grækenland. Den offentliggøres sideløbende med vurderingen af Grækenlands udkast til budgetplan for 2020 og tjener også som en specifik overvågningsrapport under proceduren i forbindelse med makroøkonomiske ubalancer for Grækenland som led i det europæiske semester, idet der for Grækenland blev konstateret uforholdsmæssigt store ubalancer under det europæiske semester 2019. Rapporten er baseret på resultaterne af en mission til Athen mellem den 23. og 26. september 2019, som Kommissionen gennemførte sammen med Den Europæiske Centralbank⁽⁴⁾. Den Internationale Valutafond deltog som led i sin artikel IV-overvågningscyklus 2019, mens den europæiske stabilitetsmekanisme deltog som led i sit system for tidlig varsling og i overensstemmelse med aftalememorandummet af 27. april 2018 om samarbejdet mellem Europa-Kommissionen og den europæiske stabilitetsmekanisme.

Denne rapport kan tjene som grundlag for Eurogruppens beslutning om at frigive det andet sæt politikafhængige gældsrelaterede foranstaltninger til en værdi af 767 mio. EUR. Den 22. juni 2018 nåede Eurogruppen til enighed om, at pakken af gældslettelsestiltag for Grækenland burde

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 472/2013 af 21. maj 2013 om skærpelse af den økonomiske og budgetmæssige overvågning af medlemsstater i euroområdet, der har eller er truet af alvorlige vanskeligheder med hensyn til deres finansielle stabilitet (EUT L 140 af 27.5.2013, s. 1).

⁽²⁾ Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2018/1192 af 11. juli 2018 om indledning af skærpet overvågning over for Grækenland (EUT L 211 af 22.8.2018, s. 1), Kommissionens gennemførelsesafgørelse (EU) 2019/338 af 20. februar 2019 om forlængelse af skærpet overvågning over for Grækenland (EUT L 60 af 20.2.2019, s. 17), Kommissionens gennemførelsesafgørelse 2019/1287/EU af 26. juli 2019 om forlængelse af skærpet overvågning over for Grækenland (EUT L 202 af 31.7.2019, s. 110).

⁽³⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

⁽⁴⁾ ECB's personale deltog i kontrolmissionen i overensstemmelse med ECB's beføjelser og ydede således ekspertbistand om politikker for finanssektoren og makrokritiske spørgsmål som f.eks. overordnede finanspolitiske mål og holdbarhed og finansieringsbehov. Forud for kontrolmissionen blev der fra 16.-20. september gennemført en teknisk mission.

omfatte incitamentet til at sikre en stærk og løbende gennemførelse af de reformforanstaltninger, der er aftalt under den europæiske stabilitetsmekanismes program. Med henblik herpå vil nogle af de aftalte gældstiltag blive stillet til rådighed for Grækenland i halvårlige trancher frem til midten af 2022 på grundlag af positive rapporter under den skærpede overvågning, forudsat at landet opfylder sine tilsagn om at fortsætte og færdiggøre reformerne. Disse tiltag omfatter bl.a.: i) tilbagebetaling af indkomstækvivalente beløb, der stammer fra centralbankernes beholdninger af græske statsobligationer inden for rammerne af programmet for værdipapirmarkeder og aftalen om finansielle nettoaktiver og ii) afkald på forøgelsen af rentemarginalen for visse lån, der ydes via den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet for perioden fra den 17. juni 2019 til 31. december 2019.

I denne rapport konkluderes det, at Grækenland har taget de nødvendige skridt til at opfylde sine specifikke reformtilsagn med frist i midten af 2019. Det vil være afgørende at gennemføre yderligere tiltag for at fuldføre og om nødvendigt fremskynde reformer. I denne vurdering tages der hensyn til den nye regerings bestræbelser i løbet af de sidste måneder for at opfylde tilsagnene under forhold, hvor det søges at fremme en bredere reformdagsorden, og dens vilje til at forberede dem i tæt samarbejde med institutionerne.

DE ØKONOMISKE UDSIGTER

Den økonomiske vækst i Grækenland fortsatte i første halvdel af 2019 og forventes fortsat at være solid trods vanskelige eksterne forhold. Efter en svagere end forventet start på året forventes væksten at komme til at stige igen i årets anden halvdel og nå op på 1,8 % i 2019 som helhed, hvilket er lidt lavere end de 1,9 %, der blev opnået i 2018. Det private forbrug og investeringerne vil sandsynligvis være det, der bidrager mest til væksten både dette og næste år, baseret på en solid vækst i den disponible indkomst og en høj grad af forbrugertillid ifølge markedsundersøgelserne, som allerede er på et højere niveau end før krisen. Genopretningen i Grækenland sker på baggrund af en svækkelse af de eksterne forhold. Ikke desto mindre forventes væksten at vokse til 2,3 % i 2020, hvilket er over euroområdetets gennemsnit på 1,2 %; dette støttes af de bebudede nedsættelser af skatterne på arbejde og kapital og fortsatte stigninger i eksportmarkedsandele.

De aktuelle forventninger understreger generelt et positivt momentum. Indikatoren for økonomiske forventninger ("Economic Sentiment Indicator") er kraftigt forbedret siden parlamentsvalget i juli, og kontrollen med kapitalbevægelser er blevet helt ophævet. Grækenland har været aktiv på de internationale kapitalmarkeder, hvor rentespændet hurtigt er faldet til historisk lave niveauer, hvilket skyldes andet og mere end den generelt gunstige udvikling på de europæiske markeder for statsobligationer. Kreditvurderingsbureauerne har opgraderet deres vurdering, hvilket også afspejler det positive og konstruktive engagement i forhold til EU-institutionerne. Udfordringen for de græske myndigheder — og også for de europæiske partnere — vil nu bestå i at fastholde dette generelle, meget positive momentum.

På mellemlang sigt afhænger vækstresultaterne i høj grad af en styrkelse af investeringerne, som stadig ligger under gennemsnittet i euroområdet. I 2018 var investeringsniveauet i Grækenland i procent af BNP det laveste i EU og 7,7 procentpoint under euroområdetets gennemsnit på 20,6 % af BNP. Det er af afgørende betydning for den fremtidige økonomiske vækst, at investeringsniveauerne øges for at indhente efterslæbet fra underinvestering under krisen. Flagskibsprojekter for privatisering og tiltrækning af udenlandske direkte investeringer vil være afgørende for at øge de private investeringer. En forøgelse af de offentlige investeringer, først ved at nå budgetudgiftslofterne og dernæst ved at lade de offentlige investeringer strække sig ud over de nuværende muligheder i budgettet, vil yderligere stimulere væksten på grund af multiplikatoreffekten.

Der kan konstateres yderligere forbedringer på arbejdsmarkedet, og arbejdsløsheden falder fortsat støt. Beskæftigelsen forventes at vokse med mere end 2 % i 2019 og 2020 og vil dermed mindske arbejdsløsheden fra 19,3 % i 2018 til ca. 17 % i år og tæt ved 15 % i 2020. Som følge af de seneste afgiftslettelser og udviklingen i oliepriserne forventes inflationen at blive dæmpet på kort sigt og at stige moderat på mellemlang sigt.

Prognosen er behæftet med både op- og nedadrettede risici, idet risiciene i negativ retning er mere udtalte. De nedadrettede risici for udsigterne hænger sammen med en nedgang i den udenlandske efterspørgsel og en vedvarende underudnyttelse af de midler, der er afsat til offentlige investeringer. De opadrettede risici hænger sammen med de markant bedre erhvervs- og forbrugerforventninger, som endnu ikke er blevet omsat til betydelige udgiftsstigninger. Fremskrivningen er betinget af, at den reformkurs, der blev aftalt inden for rammerne af den skærpede overvågning, opretholdes, herunder reformer af afviklingsrammerne for misligholdte lån, som er udformet med henblik på dels at sikre en tilstrækkelig reduktion af misligholdte lån, dels at støtte bankernes udlån.

FINANSPOLITIK OG UDSIGTER

Grækenland er på vej til at mere end opfylde det aftalte mål for det primære overskud på 3,5 % af BNP i 2019, hvilket er det femte år i træk, at målene mere end opfyldes. Dette bortvejrer de bekymringer, der opstod tidligere på året, for, at vedtagelsen af en række finanspolitiske foranstaltninger i maj 2019 ville udgøre en risiko for opnåelsen af målet for det primære overskud. Disse foranstaltninger blev opretholdt af den nye regering. Foranstaltningerne i maj omfattede: nye afdragsordninger (med 120 afdrag) for skattegæld samt gæld til socialsikringsfonde og kommuner foruden nedsættelse af udvalgte momssatser, genindførelse af en 13. pensionsudbetaling og tilbagerulning af en tidligere reform af efterladtepensionen. Desuden blev reformen af den personlige indkomstskat, der blev lovforberedt i 2017, og som ville have udvidet skattegrundlaget og sænket satserne på en finanspolitisk neutral måde fra og med 2020, opgivet. De finanspolitiske omkostninger ved foranstaltningerne fra maj anslås i øjeblikket til 0,7 % af BNP, hvilket er mindre end de 1,1-1,4 % af BNP, der blev forventet i rapporten om skærpet overvågning fra juni, idet overførslen af gæld fra de eksisterende skatteafdragsordninger til den nye ordning ikke har været så omfattende som ventet. Kvaliteten af disse foranstaltninger gav anledning til betænkeligheder på baggrund af det mål om at forbedre kvaliteten af de offentlige finanser og deres sammenhæng med de reformer, der blev vedtaget under den europæiske stabilitetsmekanismes program. I juli ændrede den nye regering afdragsordningen med 120 afdrag for at gøre den mere attraktiv, især for virksomhederne, og den vedtog en lille nedsættelse af ejendomsskatten (Enfia).

For at sikre, at de finanspolitiske mål nås, nedjusterede den nye regering udgiftslofterne til mere realistiske niveauer, mens der blev skabt yderligere finanspolitisk råderum som følge af yderligere skatteindtægter. Myndighederne reducerede budgetlofterne både i det almindelige budget (uden investeringer) og i budgettet for offentlige investeringer for at tage hensyn til deres gentagne overvurderinger. Dette vil forbedre budgetsaldoen med 0,6 % af BNP i 2019. Revisionen er delvis fremført til budgettet for 2020. Myndighederne har også udarbejdet en handlingsplan for at forbedre overslagene over og overvågningen af det offentlige investeringsbudget. Desuden vedtog de lovgivning, der fastsætter regler for udvikling, forvaltning, finansiering og gennemførelse af den nationale komponent af det offentlige investeringsbudget for at afhjælpe den lave gennemførelsesgrad. Disse tiltag har været ventet længe og er meget velkomne. Myndighederne opfordres til at anvende det finanspolitiske råderum, der er disponibelt under budgetlofterne, fuldt ud til at styrke den økonomiske genopretning. De finanspolitiske udsigter for 2019 er også blevet understøttet af en gunstig udvikling i indtægterne, især fordi uventet mange nye debitorer har deltaget i afdragsordninger, og fordi der er opnået højere momsindtægter, som også kan tilskrives en kraftig stigning i turisternes pengeforbrug.

På denne baggrund forventer EU-institutionerne, at det primære overskud, som pr. definition overvåges som led i den skærpede overvågning, vil nå op på 3,8 % af BNP i 2019. I prognosen for 2019 antages det, at betalingen af ca. 200 mio. EUR for offentlig serviceforpligtelse til det græske statslige elektricitetsselskab vil blive dækket af reserven til uforudsete udgifter. Der tages ikke hensyn til eventuelle yderligere engangsforanstaltninger, der måtte blive vedtaget senere i 2019 for at udnytte det disponible finanspolitiske råderum.

Det betyder, at Grækenland forventes at opnå et offentligt overskud på 1,3 % af BNP i 2019. Dette ligger et godt stykke over euroområdet gennemsnit, som er et underskud på 0,8 % af BNP.

Grækenlands offentlige finanser har siden 2016 været i overskud takket være den betydelige finanspolitiske konsolidering under ESM-programmet, men underudnyttelsen af budgettet for offentlige investeringer har medvirket hertil. Opnåelsen af et offentligt overskud er i overensstemmelse med det anslåede betydelige fald i den strukturelle saldo (fra 5,8 % af BNP i 2016 til 3,0 % i 2019), hvilket tyder på, at den underliggende finanspolitiske kurs gradvis bliver mindre stram.

På grundlag af oplysningerne i udkastet til budgetplan for 2020 forventer Kommissionen, at Grækenland vil opfylde målet om et primært overskud på 3,5 % af BNP (et kontinuerligt specifikt tilsagn), opnå et offentligt overskud på 1,0 % af BNP og overholde alle kravene i stabilitets- og vækstpagten i 2020. Budgetforslaget omfatter en pakke af nye væksthæmmende foranstaltninger til en værdi af 0,6 % af BNP, der har til formål at reducere forvriddende skatter og øge familieorienterede sociale ydelser. Pakken omfatter en nedsættelse på 4 procentpoint af selskabsskatten, en reform af den personlige indkomstskat, som bl.a. nedsætter skattesatsen fra 22 % til 9 % for indkomster på op til 10 000 EUR og øger den skattefrie bundgrænse for skatteydere med børn, en nedsættelse af socialsikringsbidragene med et procentpoint for fuldtidslønnede og en nedsættelse af udbytteskatten fra 10 % til 5 %. Desuden omfatter pakken en ny barselsydelse på 2 000 EUR. Regeringen har også bebudet yderligere skattelettelser for 2021 og derefter, men disse vil ikke blive vedtaget nu. For at sikre budgetneutralitet suppleres pakken i udkastet til budgetplan af "budgetækvivalente" foranstaltninger, hovedsagelig af parametrisk, men også af administrativ art, og af et tilsvarende omfang. Disse foranstaltninger har til formål at øge udbyttet af de indirekte skatter, ajourføre beskatningsgrundlaget for ejendomsskatten og yderligere reducere de udgiftsmål, der ikke er blevet udnyttet i de foregående år.

Selv om alle foranstaltningerne stort set er budgetneutrale, forventes de at forbedre kvaliteten af de offentlige finanser og sætte gang i væksten i 2020. Nedsættelserne af skatterne på kapital og arbejde er vigtige, positive skridt med hensyn til at reducere Grækenlands effektive selskabsskat og skattekiln på arbejde. Alle skatteydere forventes at drage fordel af reformen af den personlige indkomstskat, navnlig dem med lavere indkomster og selvstændige erhvervsdrivende. Desuden vil fuldtidsansatte, herunder lønmodtagere med en indkomst under det skattefrie niveau, drage fordel af nedsættelsen af socialsikringsbidraget. Det væksthæmmende skatteskifte fra forvriddende skatter til mindre forvriddende skatter som f.eks. moms eller ejendomsskat forventes at stimulere de private investeringer og beskæftigelsen og bidrage til at øge produktiviteten og det private forbrug. Reformen tager ikke fat på det relativt høje skattefrie fradrag for den personlige indkomstskat, som indgik i den skattereform, der blev aftalt med institutionerne under den europæiske stabilitetsmekanismes program i 2017, og som oprindeligt skulle træde i kraft i 2020. Den endelige lov om indførelse af finanspakken for 2020, der blev offentliggjort i forbindelse med den offentlige høring, indeholder visse mindre supplerende foranstaltninger, som ikke har nogen indvirkning på vurderingen af finanspolitikken for 2020.

Grækenlands offentlige finanser står fortsat over for store finanspolitiske risici i relation til pensioner og lønninger i den offentlige sektor. Statsrådet har for nylig bekræftet, at de vigtigste søjler i pensionsreformen fra 2016 er i overensstemmelse med forfatningen, men nogle af dens elementer skal tilpasses (herunder bestemmelserne om supplerende pensioner og optjent pension i procent af lønnen for lange karrierer i hovedpensionsordningen). De finanspolitiske virkninger af håndteringen af disse aspekter kan stadig være betydelige, men myndighederne har forpligtet sig til at bære eventuelle ekstra finanspolitiske omkostninger inden for arbejdsministeriets budgetloft for 2020. Desuden vil de eventuelle negative finanspolitiske virkninger også blive væsentligt begrænset af, at centrale dele af pensionsreformen fra 2016 blev anset for at være i overensstemmelse med forfatningen, og at statsrådet ikke har tilstået nogen ret til økonomisk kompensation med tilbagevirkende kraft. Pensionsrettighederne for tjenestemænd i den offentlige sektor undersøges dog fortsat af Revisionsretten. Hvad angår lønninger i den offentlige sektor, giver det høje antal midlertidigt ansatte og visse risici i forbindelse med udvidelsen af anvendelsesområdet for undtagelser fra den fælles lønramme fortsat anledning til bekymring. Der er stadig risiko for overskridelse af det

finanspolitiske mål på 3,5 % af BNP i form af underudnyttelse af budgettet for offentlige investeringer, men den er blevet mindre.

FINANS- OG STRUKTURPOLITIK

På grundlag af resultaterne af en teknisk støtteundersøgelse blev EU-institutionerne enige om, at den valuarbaserede vurdering til opdatering af ejendomsskatteverdierne for Enfia (et specifikt tilsagn med frist medio 2019), bør rykkes, således at det bliver lettere at foretage en mere omfattende reform af det objektive system for ejendomsskatteverdier inden fristen i midten af 2020. Den nye regering indvilligede navnlig i at iværksætte en større udvidelse af ejendomsbeskatningsgrundlaget for Enfia og andre ejendomsskatter. Den reform, der er fastlagt i en detaljeret tidsplan, forventes at øge beskatningsgrundlaget for Enfia med mere end 20 % i tide til Enfias skatteberegning i 2020 og forbedre retfærdigheden og effektiviteten i ejendomsskattesystemet.

Myndighederne bebudede en suspension af momsen på nye bygninger i tre år for at sætte skub i bygge- og anlægssektoren. Foranstaltningen risikerer at øge den sorte økonomis andel, og det undersøges i øjeblikket, om den er i overensstemmelse med EU-retten. EU-institutionerne har opfordret myndighederne til at udvikle alternative foranstaltninger til at håndtere problemerne i byggesektoren i Grækenland og bekæmpe den sorte økonomi.

Der er gjort fremskridt med vigtige skatteforanstaltninger for at øge likviditeten på de nationale markeder for erhvervsobligationer ved at åbne dem for eksterne investorer. Myndighederne vil ophæve kildeskatten på nationalt børsnoterede erhvervsobligationer for ikke-residenter og bragte dermed kildebeskatningen af disse obligationer i overensstemmelse med reglerne i de fleste EU-medlemsstater. Der vil blive vedtaget en lignende beskatning for internationale investorers køb af obligationer, der er udstedt direkte af banker for at opfylde minimumskravet til kapitalgrundlag og nedskrivningsegnede passiver.

I betragtning af de mange tidligere forsinkelser er det ikke sandsynligt, at målet om at bemande den uafhængige myndighed med ansvar for offentlige indtægter tilstrækkeligt ved udgangen af 2019, vil kunne nås. Den nye regering har imidlertid afgivet vigtige tilsagn med hensyn til hurtigt at vedtage supplerende foranstaltninger for yderligere at styrke kapaciteten hos den uafhængige myndighed og gøre den mere attraktiv for højt kvalificerede ansøgere. Den uafhængige myndigheds personaletal var ved udgangen af tredje kvartal 2019 nået op på et niveau, som vendte den negative tendens i 2018, men er stadig ca. 1 000 under det antal, der var sat som mål for slutningen af 2019. Den nylige godkendelse af yderligere 600 ansættelser er et skridt i den rigtige retning. Den nye regering har forpligtet sig til at færdiggøre de banebrydende HR-reformer, der skal gøre det muligt for den uafhængige myndighed at rekruttere og fastholde højt kvalificeret personale og også få tildelt det nødvendige budget. Dermed vil der for første gang gradvis blive indført et stillingsbaseret lønsystem i Grækenlands offentlige forvaltning. Myndighederne har forpligtet sig til at vedtage indplaceringslovgivningen inden udgangen af 2019 og den supplerende lønramme i tilstrækkelig god tid til, at det nye system kan træde i kraft den 1. juli 2020. For at sikre at den uafhængige myndighed har tilstrækkelig autonomi til at varetage de daglige IT-operationer, har den uafhængige myndighed og generalsekretariatet for informationstjenester aftalt, at der skal udarbejdes en køreplan inden udgangen af 2019 med henblik på at præcisere deres respektive kompetencer. Endelig har myndighederne bekræftet, at der er udpeget en passende bygning, som ved udgangen af 2020 vil kunne huse alle den uafhængige myndigheds centrale tjenester, som i øjeblikket er spredt mellem 13 bygninger.

Myndighederne vil ændre den grundlæggende afdragsordning med henblik på at lette tilbagebetalingen af skattegæld. De aftalte ændringer gør ordningen mere fleksibel, bl.a. ved at øge det maksimale antal afdrag til 24 eller 48 afhængigt af typen af skat (fra de nuværende 12 og 24 afdrag) og øge incitamenterne til at forblive i ordningen, indtil gælden er helt afviklet. Det er vigtigt for troværdigheden af denne reviderede ordning, at myndighederne har forpligtet sig til ikke at iværksætte yderligere nye ad hoc-afdragsordninger.

Den nye regering har vedtaget en ny bred handlingsplan for at afvikle den resterende beholdning af restancer senest i 2021 efter manglende fremskridt under den tidligere plan siden programmets afslutning. I slutningen af august 2019 var beholdningen af restancer, der overvåges som led i den skærpede overvågning, fortsat høj og tegnede sig for 1,3 mia. EUR sammenlignet med 1,7 mia. EUR året før. Dette er væsentligt højere end målet om, at der slet ikke skulle være nogen restancer ved afslutningen af den europæiske stabilitetsmekanismes program. Den nye handlingsplan sigter mod at nedbringe nettobeholdningerne af restancer til 1 mia. EUR senest i december 2019 og afvikle restancerne fuldstændigt inden udgangen af 2020, med undtagelse af 140 mio. EUR til pensionskrav, der vil blive afviklet senest i juni 2021. Planen tager fat om de vigtigste udfordringer i forbindelse med afvikling af restancer og ledsages af en række juridiske, administrative og IT-relaterede foranstaltninger med henblik på at nå målene.

Man er ved at forberede en række foranstaltninger til at undgå, at der opstår nye restancer (et specifikt tilsagn med frist medio 2019), men det vil kræve mere tid at udforme og gennemføre dem fuldt ud. Den græske revisionsret bemærkede i sin opfølgende revision, at der var gjort fremskridt med hensyn til de fleste af dens anbefalinger, men at nogle af de vigtigste anbefalinger vil kræve mere tid, også i betragtning af den meget korte tid, der er gået siden den første revision. Som led i den nye handlingsplan for afviklinger vil myndighederne ved en ministerbeslutning oprette et styringsudvalg for at sikre en rettidig gennemførelse af både afviklingsplanen og planen for at undgå akkumulering af nye restancer. De resterende forudgående revisioner foretaget af den græske revisionsret for midler uden for budgettet og lokale myndigheder blev udfaset som planlagt.

Gennemførelsen af det fælles kontosystem og den fælles kontoplan forløber stort set som planlagt. Den fulde gennemførelse af den fælles konto hos den græske centralbank ved udgangen af 2019 vil kræve yderligere arbejde, men skrider generelt set godt fremad. Med hensyn til den fælles kontoplan oprettede den nye regering et styringsudvalg, der skal føre tilsyn med projektet, og den tog en række indledende skridt til også at gennemføre kontoplanen i det offentlige investeringsbudget. Der er imidlertid behov for større klarhed med hensyn til den fulde gennemførelse på dette område.

SOCIAL VELFÆRD

Statsrådet har bekræftet, at hovedelementerne i pensionsreformen fra 2016 er i overensstemmelse med forfatningen, men nogle af aspekterne skal tilpasses. Myndighederne er i færd med at udarbejde forslag til løsning af de spørgsmål, der er rejst i statsrådets afgørelse, og har forpligtet sig til at finde løsninger med henblik på at begrænse omkostningerne i forbindelse med de nødvendige ændringer i arbejdsministeriets budget for 2020. Revisionsrettens 2. afdeling er imidlertid for nylig nået frem til en modsat konklusion vedrørende pensionsrettigheder for tjenestemænd i den offentlige sektor i forhold til statsrådets afgørelse, hvilket skaber yderligere usikkerhed.

Opkrævningen af tilbagebetaling (clawback) af udgifter til sundhedspleje i 2018 (et specifikt tilsagn med frist medio 2019) er blevet forsinket på grund af ændringer i tidsplanen for tilbagebetaling, selv om den nødvendige lovgivning snart vil træde i kraft. Opkrævningen, der oprindeligt skulle starte i juni, blev påvirket af myndighedernes beslutning om at forlænge den maksimale tilbagebetalingsperiode til 120 månedlige afdrag. Selv om de fleste udbydere forventes at tilbagebetale inden for fem år, vil ændringen stadig resultere i en generel udvanding af betalinger og forværre sundhedsfondens likviditetssituation. EU-institutionerne har opfordret myndighederne til at øge indsatsen på dette område.

Myndighederne planlægger at tage en række skridt for at rationalisere sundhedsudgifterne, som vil kunne mindske tilbagebetalingerne på mellemlang og lang sigt, men ambitionen for disse tiltag skal stå i forhold til nogle af de seneste skridt i den modsatte retning. Myndighederne planlægger at oprette et nationalt kræftregister og et agentur for sundhedsteknologivurdering, styrke narkotikaforhandlingsudvalget og intensivere arbejdet med udvikling af kliniske protokoller samt andre tiltag. Alle disse tiltag er skridt i den rigtige retning, selv om deres virkninger først forventes at slå igennem på længere sigt. Myndighederne har samtidig udsat den årlige ajourføring af meddelelsen

om priser, som normalt fører til en nedjustering af lægemiddelpriserne, og har til hensigt at afskaffe basisgebyret på 25 % for innovative lægemidler. Begge disse foranstaltninger vil potentielt øge tilbagebetalingsbeløbet i de kommende måneder.

Hvad angår opfyldelsen af tilsagnene med frist medio 2020 om at øge andelen af centraliserede indkøb for hospitalsudgifter og konsolidere netværket af udbydere af sundhedstjenester, sker fremskridtene langsomt. Ikke desto mindre er myndighederne fortsat engageret i reformen og planlægger at omstrukturere det nyligt nyoprettede centrale indkøbsorgan for at øge dets fleksibilitet og effektivitet på mellemlang sigt. Med teknisk bistand fra Europa-Kommissionen har myndighederne også gjort fremskridt med ajourføringen af ordningen for godtgørelse af hospitalsudgifter. Det vil være vigtigt for myndighederne at bygge videre på de fremskridt, der er gjort.

Myndighederne har sat åbningen af yderligere sundhedscentre i bero for at genoverveje den mest hensigtsmæssige struktur for primær sundhedspleje, men har tilkendegivet, at de agter at bevare de grundlæggende elementer i den allerede vedtagne reform. Som følge heraf anses det i de kommende seks måneder for at være muligt at åbne højst ti yderligere primære sundhedscentre. Tidsplanen for indførelsen af centrale elementer i reformen, såsom obligatorisk registrering hos en huslæge og kontrolfunktioner, er endnu ikke helt klar.

Hvad angår socialpolitikken, skrider reformen af rammen for invaliditetsydelse (et specifikt tilsagn med frist medio 2019) fremad, men med betydelige tekniske forsinkelser, der ligger uden for myndighedernes kontrol. Forbedringen og forenklingen af de administrative procedurer til fastlæggelse af handicapstatus skrider frem, men den nye metode til at fastslå handicapstatus på grundlag af både medicinsk og funktionel vurdering er endnu ikke vedtaget. Den nye metode burde have været udviklet på grundlag af resultaterne af et pilotprojekt, som stødte på forsinkelser af årsager, der lå uden for myndighedernes kontrol. Der vil blive vedtaget en revideret tidsplan, når evalueringen er modtaget. Hvis evalueringen snart foreligger, bør der udarbejdes et konceptdokument om reformen, som skal være til rådighed i februar, og reformen bør iværksættes senest i juni 2020.

De specifikke forpligtelser med frist sidst i 2019 om gennemførelse af den sociale solidaritetsindkomstordning og revision af tilskud til lokal offentlig transport videreføres som planlagt. Myndighederne har gennemført den anden søjle i den sociale solidaritetsindkomstordning — social inklusion — og arbejder på den tredje søjle, som bygger på, at der tilbydes aktive arbejdsmarkedsydelse til at hjælpe modtagerne under ordningen med (igen) at komme ind på arbejdsmarkedet. For at opnå dette er myndighederne ved at udvikle en mere systematisk tilgang til udformningen og forvaltningen af de aktive arbejdsmarkedsydelse, som er blevet afprøvet og vil skulle udbredes gradvist efter evalueringen. Med hensyn til den kommende revision af tilskudsordningen for lokal offentlig transport har myndighederne bekræftet, at de ønsker at vurdere, hvor hensigtsmæssigt det nuværende system med subsidierede takster for lokal offentlig transport er inden udgangen af 2019, og at følge op på eventuelle henstillinger om forbedringer af systemet.

POLITIKKER VEDRØRENDE FINANSSEKTOREN

De græske bankers likviditetssituation er blevet yderligere forbedret, og der er tegn på, at bankernes markedsadgang gradvist er genoprettet, men at risiciene og udfordringerne fortsat er store. Bankerne står fortsat over for en stor beholdning af misligholdte lån, samtidig med at en række andre udfordringer varer ved, f.eks. den skrøbelige rentabilitet og den stærke forbindelse mellem banker og stat, bl.a. via den store andel af udskudte skattegodtgørelser i bankernes kapital. Fremadrettet vil den græske banksektor stå over for udfordringen med at øge sin modstandsdygtighed, fremskynde nedbringelsen af misligholdte lån og samtidig forbedre sin evne til at finansiere vækst.

Den forbedrede likviditetssituation hos de græske banker og den øgede tillid hos indskyderne førte til en fuldstændig ophævelse af kontrollen med kapitalbevægelser pr. 1. september 2019 (et kontinuerligt specifikt tilsagn). I de første ni måneder af 2019 steg bankernes indskud fra den private sektor med omkring 3,5 %, og likviditetsstøtten i en krisesituation blev fuldt ud tilbagebetalt i

begyndelsen af året. Ophævelsen af kontrollen med kapitalbevægelser normaliserer den græske økonomis funktionsmåde og fremmer opbygningen af tillid, men gør det samtidig endnu vigtigere at fremskynde bestræbelserne på at styrke banksystemet og understøtte indskydernes tillid.

Tempoet for nedbringelsen af misligholdte lån blev fremskyndet i 2019, men niveauet af misligholdte lån er fortsat meget højt. De misligholdte lån i det græske banksystem var i marts 2016 på deres højeste niveau på 107,2 mia. EUR eller 48,8 %. Antallet af misligholdte lån er siden 2018 faldet stadig hurtigere og udgjorde ved udgangen af 2018 og midt i 2019 henholdsvis 45,4 % og 43,6 % af de samlede kundelån. Dette var generelt i overensstemmelse med de operationelle mål, der var fastsat af de fire systemiske banker, som tilsynsmyndighedens fører tilsyn med. Mens andelen af misligholdte lån fortsat er meget høj, er den seneste stadig hurtigere nedbringelse af misligholdte lån mere udtalt i absolutte tal: beholdningen faldt til 75,4 mia. EUR ved udgangen af juni 2019, dvs. et fald på 13,5 mia. EUR eller 15 % på årsbasis. De fire systemiske banker planlægger for de kommende år en yderligere betydelig nedbringelse af de misligholdte lån til 26 mia. EUR eller 19,2 % ved udgangen af 2021. Med henblik herpå vil både bankerne og myndighederne skulle gøre en ekstra indsats: bankerne vil skulle fremskynde "organiske" aktiviteter til afvikling af misligholdte lån og styrke indsatsen for at identificere og håndtere strategiske misligholdelser på passende vis, mens myndighederne forventes at sikre, at de retlige rammer og retssystemet effektivt kan understøtte afviklingen af misligholdte lån.

Systemiske initiativer som f.eks. Hercules-ordningen til beskyttelse af aktiver kan være med til at rydde op i de græske bankers balancer. Under denne ordning kan de enkelte banker overføre misligholdte lån til separat forvaltede special purpose vehicles, som kan udstede junior-, mezzanin- og seniorobligationer, med statsgaranti for seniorobligationer. Til gengæld for den tilbudte garanti vil staten modtage vederlag på markedsvilkår. Aktiverne vil blive forvaltet af eksterne servicevirksomheder. I oktober 2019 konkluderede Kommissionen, at ordningen, der ligner den italienske ordning for garanti for securitisering af misligholdte banklån, ikke udgør statsstøtte i henhold til artikel 107, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

Der skal nu sættes fokus på at færdiggøre udformningen af ordningen for beskyttelse af aktiver og iværksætte en hurtig gennemførelse heraf. Det er frivilligt at deltage i ordningen; bevillingsrammen for garantier kan dog understøtte et betydeligt ophør af indregning af misligholdte lån hos samtlige banker. Den igangværende forbedring af betingelserne for statslig finansiering giver bankerne mulighed for at opnå en relativt lav pris for statsgarantien, selv om der skal tages hensyn til markedsrisikoen. Ordningens succes vil bl.a. afhænge af balancen mellem de forskriftsmæssige kapitalgevinster, de omkostninger, der er knyttet til garantierne, og tab som følge af salg af obligationer til investorerne. Ordningen vil løbe over 18 måneder med mulighed for forlængelse. Myndighederne kan også undersøge mulighederne for yderligere foranstaltninger, herunder supplerende ordninger, for yderligere at støtte genskabelsen af en sund banksektor.

Myndighederne arbejder på en række initiativer for at styrke rammerne for afvikling af misligholdte lån, men der er dog mulighed for at fremskynde gennemførelsen. Gennemførelsen af de tiltag, der er beskrevet nedenfor, overvåges og vurderes under den skærpede overvågning som led i det kontinuerlige specifikke tilsagn om, at *"der fortsat skal gennemføres reformer, der har til formål at genskabe et sundt banksystem, herunder en indsats for at afvikle misligholdte lån"*.

- **Elektroniske auktioner:** Trods visse fremskridt i første halvår af 2019 bliver de fleste elektroniske auktioner fortsat annulleret eller suspenderet, eller de er mislykkedes på grund af manglende interesse blandt de bydende, og de fleste af de aktiver i fast ejendom, som det er lykkedes at auktionere, erhverves stadig af bankerne. Der er i øjeblikket ved at blive foretaget en vurdering af de problemer, der fører til annullering eller suspension af e-auktioner som følge af proceduremisbrug. De græske myndigheder har nedsat en arbejdsgruppe til at vurdere problemets omfang og andre potentielle hindringer med henblik på at fastlægge og anbefale de nødvendige afhjælpende foranstaltninger. Myndighederne har fremlagt en indledende analyse af baggrunden for ovennævnte status quo og forpligtet sig til snarest at fremlægge en fuldstændig rapport.

- **Efterslæbet af sager vedrørende insolvente husstande:** Afviklingen af ophobningen af sager ved domstolene i forbindelse med insolvente husstande (et specifikt tilsagn med frist i slutningen af 2021) er fortsat betydeligt forsinket. Det er afgørende, at myndighederne øger førstinstansdomstolenes proceskapacitet for at opnå en fuldstændig afvikling af de ophobede sager, herunder sager oprettet under den nye ordning til beskyttelse af den primære bolig, senest i 2021 gennem udarbejdelsen af en passende ajourført handlingsplan inden udgangen af december 2019. EU-institutionerne har opfordret myndighederne til at vurdere ændringen i antallet af tidligere sager (behandlede sager i forhold til nye indkomne sager) og forelægge passende foranstaltninger til at konsolidere den forventede afvikling af ophobningen ved udgangen af 2021.
- **Skattemæssig behandling af afskrivninger:** En ændring, der genindfører den gunstige skattemæssige behandling af afskrivninger på lån, der udløb ved udgangen af 2018 for omstruktureringer foretaget frem til udgangen af 2019, er i øjeblikket i offentlig høring. I den pågældende bestemmelse fastsættes det, at afskrivningsbeløbet ikke vil blive betragtet som debtors indkomst og vil være fritaget for den skat, der opkræves for gaver. Dermed tages der fat om de negative incitamenter mod omstruktureringer, der opstod ved den tidligere skattemæssige behandlings ophør.
- **Beskyttelse af den primære bolig:** Efter lanceringen af den elektroniske platform i sommeren 2019 godkendte Kommissionen foranstaltningen i henhold til statsstøttere reglerne. Myndighederne har iværksat ændringer af reglerne og IT-plattformen for at lette anvendelsen. De har til hensigt at forlænge ordningen med fire måneder og afslutte den ved udgangen af april 2020. Selv om en sådan teknisk forsinkelse kan bidrage til at øge anvendelsen af ordningen i forhold til det nuværende lave anvendelsesniveau, forsinkes den normalisering af betalingskulturen. Myndighederne har også givet tilsagn om at fremskynde arbejdet med at harmonisere insolvensreglerne. Institutionerne vil aflægge rapport om gennemførelsen af begge elementer som led i den skærpede overvågning. Det anbefales, at man under de nye regler sikrer fri håndhævelse af al sikkerhedsstillelse, herunder primære boliger, hvilket vil bidrage til at normalisere banksektorens långivning til økonomien.
- **Insolvensregler:** Det forberedende arbejde med henblik på at harmonisere og integrere konkurs- og insolvensordningerne er begyndt. Det vil være højst ønskværdigt, at der udarbejdes en veldefineret og systemisk ensartet ramme; dette arbejde bør overlades til et lovforberedende udvalg og gennemføres uden hastværk, men på en holistisk og teknisk grundig måde. Myndighederne har udarbejdet et konceptdokument som basis for udarbejdelsen af et forslag til en ny fælles insolvensordning inden udgangen af april 2020, som fastlægger de grundlæggende mål for denne reform.
- **Den civile retsplejelov:** Der gøres løbende fremskridt med at vurdere gennemførelsen af den reviderede civile retsplejelov, men arbejdet er forsinket på grund af tidligere forsinkelser. På grundlag af høringen af de berørte parter er den relevante arbejdsgruppe nu i gang med en omfattende evaluering af reformen. Når dens arbejde er afsluttet, skal der nedsættes et redaktionsudvalg, som vil udarbejde udkast til eventuelle nødvendige lovændringer, der skal vedtages inden udgangen af 2020.
- **Finansiell uddannelse af dommere:** Myndighederne rapporterede om yderligere fremskridt med hensyn til at tilbyde finansiell uddannelse til dommere, navnlig på området for insolvente husstande. Statsrådet fik forelagt to udkast til præsidentielle dekretter for at foretage den påkrævede vurdering af, om de var i overensstemmelse med forfatningen. Myndighederne arbejder også videre med ansættelsen af domstolskontorpersonale, som er blevet forsinket betydeligt.
- **Retlige garantier for bankembedsmænd, der beskæftiger sig med omstruktureringssager:** Der er vedtaget en ændring af straffeloven med henblik på at tage fat om spørgsmålet med verserende retssager mod bankembedsmænd, der har været involveret i tidligere gældsoplægning, og beskyttelse af disse embedsmænd i forbindelse med igangværende og fremtidige

omstruktureringer. Virkningen af denne lovgivning inden for rammerne af den græske lovgivning vil blive overvåget under den skærpede overvågning.

- **Statsgarantier:** I september 2019 var efterslæbet af udnyttede lånegarantier fra statens side fortsat betydeligt og var siden den foregående rapport blevet større, primært som følge af voksende krav fra banksektoren, trods bestræbelserne for at fremskynde sagsbehandlingen. Myndighederne har forelagt en ajourført handlingsplan og en tilsvarende syvårsplan for afvikling af den beholdning af garanterede lån på 2 mia. EUR, der er udnyttet af forretningsbankerne. Handlingsplanen tager sigte på at løse flaskehalsproblemer i samarbejdet med bankerne og samtidig styrke de menneskelige ressourcer hos statens generelle regnskabsmyndighed og opgradere IT-rammen. Under hensyntagen til bl.a. den lange tid, der er gået, siden garantierne blev udnyttet, hvilket i nogle tilfælde går tilbage til 2012, søger myndighederne at få etableret en betalingsprofil, der ikke overstiger fire år, med passende foranstaltninger for at sikre dens troværdighed.

Den græske finansielle stabilitetsfond har fortsat udøvet sine aktionærrettigheder i de fire systemiske banker, bidraget til afviklingspolitikker for misligholdte lån og forbedret ledelsen deraf. Fonden har som aktionær vurderet og godkendt flere afhændelser, udfordret bankernes strategier og politikker og bidraget til politikker til nedbringelse af misligholdte lån. Pr. oktober 2019 har bankerne stort set gennemført fondens anbefalinger i gennemgangen i 2017 af bestyrelsens resultater og ledelse, som primært fokuserede på bankernes risikostyringskultur, compliance og interne kontrolrammer. Gennemførelsen af fondens afhændelsesstrategi, der blev godkendt i 2018, er i den første forberedende fase, hvor fonden fokuserer på effektivt at udfordre bankernes strategier og forretningsmodeller for at fremme værdiforøgende initiativer. Drøftelserne mellem fonden og finansministeriet om andre myndigheders potentielle deltagelse i den endelige fase af afhændelsen, og den retlige beskyttelse af fondens styrende organer og personale er endnu ikke afsluttet. Bevarelsen af den græske finansielle stabilitetsfonds uafhængighed er en hjørnesten i processen hen imod at genskabe en sund banksektor.

ARBEJDSMARKEDET

De græske myndigheder har afgivet tilsagn om at fortsætte overvågningen af arbejdsmarkedet og lønudviklingen og planlægger en efterfølgende vurdering af den seneste stigning i mindstelønnen. De vil hertil få teknisk bistand fra Verdensbanken, som stilles til rådighed via Europa-Kommissionen, og resultaterne skal bruges som input til den næste revision af mindstelønnen i 2020.

Myndighederne er på vej til at afslutte gennemførelsen af en handlingsplan til bekæmpelse af sort arbejde i perioden 2017-2019 ved udgangen af 2019 og er i gang med at forberede en opfølgning. Den nuværende handlingsplan fremmer en integreret tilgang til sort arbejde, herunder foranstaltninger til at styrke samarbejdet mellem forskellige institutioner og forbedre kapaciteten til at afsløre sort arbejde. Myndighederne vil udforme en opfølgning af handlingsplanen efter en efterfølgende evaluering af alle gennemførte foranstaltninger ved hjælp af teknisk støtte fra Europa-Kommissionen. Disse foranstaltninger er blevet ledsaget af en række yderligere skridt, der er taget for nylig for at tilskynde til arbejde i den formelle økonomi og begrænse misbruget af deltidsarbejde, som ofte dækker over sort fuldtidsarbejde. Disse skridt omfatter bl.a. en forøgelse af overarbejdsbetalingen for deltidsansatte og en udvidelse af beskæftigelsesregistreringssystemet, således at det også dækker atypiske former for beskæftigelse. I 2020 planlægger regeringen ligeledes at indføre et digitaliseret system til registrering af arbejdstid.

I det nye udviklingslovforslag fra oktober 2019 er der indført en række ændringer af rammerne for kollektive overenskomstforhandlinger. Lovforslaget giver mulighed for at fravælge forhandlinger på lokalt plan for visse erhverv. Det ændrer også proceduren for forlængelsen af sektoraftaler, som ikke længere sker automatisk, men på visse betingelser skal bestemmes af arbejdsministeren. Andre nye elementer omfatter oprettelsen af et offentligt register for arbejdsgiverforeninger og fagforeninger for bedre at kunne kontrollere deres repræsentativitet og en

begrænsning af den ensidige anvendelse af voldgift. Det er endnu uvist, hvordan disse ændringer vil påvirke de kollektive overenskomstforhandlinger i praksis. Selv om de nye krav om udvidelse af kollektive overenskomster kan mindske incitamenterne for overenskomstforhandlinger på sektorplan, kan mulighederne for fravalg — hvis de vælges af arbejdsmarkedets parter — fremme den sociale dialog både på virksomhedsniveau og på sektorniveau.

Den nye regering har iværksat et ambitiøst reformprogram med henblik på at modernisere uddannelsessystemet og bringe det tættere på god praksis. Denne dynamik hilses velkommen og har været ventet længe i lyset af visse langvarige udfordringer, herunder ineffektiv tildeling af ressourcer, ringe grad af selvstændighed, ringe uddannelsesmæssige resultater, manglende overensstemmelse mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer samt svagheder i forvaltningen af de videregående uddannelsesinstitutioner.

PRODUKTMARKEDER OG KONKURRENCEEVNE

Selv om der kun er få tilsagn om produktmarked- og konkurrenceevnereformer med en frist, der er relevant for denne cyklus for skærpet overvågning, er det værd at understrege, at de vigtigste strukturreformer på dette vigtige område er blevet iværksat under programmet, og at det vil være nødvendigt med en konstant gennemførelse i adskillige år for at sikre en varig forbedring af erhvervsklimaet, investeringerne og væksten. I de seneste år er der iværksat bredt baserede strukturreformer, som allerede er begyndt at forbedre de græske produktmarkeders funktionsmåde. Grækenlands eksportmarkedsandele er voksende, og de udenlandske direkte investeringer er stigende, selv om udgangspunktet dog var meget lavt. Der vil imidlertid være behov for en yderligere indsats for at afhjælpe Grækenlands store investeringsunderskud og forbedre Grækenlands placering i sammenligninger af internationale konkurrenceevneindikatorer. De langvarige svagheder omfatter bl.a. ejendomsregistrering og håndhævelse af kontrakter, og der er også et betydeligt efterslæb at indhente hvad angår digital økonomi, regulering af produktmarkeder og konkurrenceevne på regionalt plan.

Den nye regering har tilkendegivet, at den agter at videreføre en stærk politisk dagsorden til fremme af vækst og investeringer. Siden regeringen tiltrådte, har den taget en række indledende skridt, der baner vej for en forbedring af erhvervsmiljøet. Dette har omfattet lovgivning med henblik på at fremme overgangen til en "digital stat", forbedre lovgivningens kvalitet og fremme kodifikationen af lovgivningen. Regeringen er også ved at tage de første skridt i retning af en koordineret tilgang til fremme af den græske økonomis orientering mod udlandet, hvor der er mulighed for en langt mere ambitiøs strategi. Hvis der gøres fremskridt med at genskabe balance i økonomien med fokus på lovende eksportorienterede sektorer såsom landbrugs- og landbrugsfødevarerindustrien, turisme, transport og logistik og højteknologiske sektorer, bl.a. gennem udvikling af strategier for intelligent specialisering, vil det bidrage til at styrke de løbende poster og rette op på den meget negative og stadig forværrede nettostilling over for udlandet.

Der er indført yderligere foranstaltninger gennem den nyligt vedtagne udviklingslov. De omfatter bl.a. en tilpasning af systemet til klassificering af gener til miljøklassificeringen, som er harmoniseret med relevante EU-retsakter, lempelse af kravene for udstedelse af tilladelser og udvikling af et fælles digitalt kort til at skabe klarhed og gennemsigtighed om reglerne for arealanvendelse for investorer samt ændringer i den fysiske planlægning for at fremskynde større investeringsprojekter.

Regeringen er godt i gang med at iværksætte initiativer til at styrke erhvervsmiljøet og planlægger yderligere tiltag for at strømline reguleringsprocesserne og stimulere investeringer i nøglesektorer. Det er helt afgørende at skabe vedvarende sikkerhed og større incitamenter for investorerne. Regeringen har oplyst, at den med henblik herpå fortsat vil prioritere yderligere tiltag vedrørende rationalisering og fremme af en hurtig procedure for udstedelse af tilladelser, navnlig på miljøområdet. Dette vil, ligesom yderligere tiltag for at revidere de retlige rammer for arealanvendelse og udstedelse af tilladelser i Attika og styrke håndhævelsesmekanismen, være særlig vigtigt for at sætte skub i investeringerne, især i forbindelse med aktiviteter af stor økonomisk betydning.

For at styre færdiggørelsen af reformen af investeringstilladelser, som er et af de specifikke tilsagn med frist frem til 2022, har den nye regering udarbejdet reviderede handlingsplaner. Ifølge de reviderede planer forpligter myndighederne sig til at overholde de frister, der er fastsat i forbindelse med den skærpede overvågning. Ikke desto mindre er det på grund af tidligere forsinkelser blevet vanskeligere at overholde visse reformelementer (dvs. forenkling af lovgivningen i de 24 sektorer, der endnu ikke er omfattet af reformen af investeringstilladelser, og udvikling af værktøjer for miljøområdet i inspektionsrammen). Det er derfor afgørende, at regeringen afsætter passende ressourcer til processen. Hvad angår revisionen af klassificeringen af gener, har myndighederne forpligtet sig til at tilpasse dette system til systemet for miljøklassificering senest midt i 2020 i overensstemmelse med den relevante bestemmelse i den nyligt vedtagne udviklingslov, hvilket er et år tidligere end fristen for tilsagnet. Desuden synes arbejdet med udbudsproceduren vedrørende det relevante IT-system, der skal være afsluttet ved udgangen af 2019, stort set at forløbe som planlagt. Endelig har myndighederne forpligtet sig til at beskytte de kritiske reformresultaters integritet, og med henblik herpå forventes det, at der etableres en formaliseret mekanisme.

Der gøres fremskridt med reformerne vedrørende arealanvendelse. Der er færdiggjort skovkort for ca. 95 % af landet, således at man i det væsentlige har nået målet om at afslutte den sidste fase af udarbejdelsen af skovkort (**et specifikt tilsagn med frist medio 2019**). Af disse kort er ca. 44 % blevet ratificeret og dermed endelige. Matrikelkortlægningen er afsluttet for ca. en tredjedel af de 39 millioner ejendomsrettigheder i Grækenland og er i gang for den resterende del. Der er kommet gang i anmeldelserne af ejendomme med henblik på matrikelkortlægning, og myndighederne overvejer yderligere skridt for at fremskynde processen. Opbygningen af den institutionelle ramme for matrikelregistret skrider fremad, men har vist sig at være en udfordring. I betragtning af at integration af realkreditinstitutter i det nye matrikelkontor i løbet af foråret forløb langsommere end planlagt, har myndighederne navnlig forpligtet sig til at fremskynde overgangen til den nye enhed. Der er taget positive lovgivningsmæssige skridt inden for fysisk planlægning med henblik på at fremskynde gennemførelsen af lokale fysiske planer og godkende større investeringer (særlige fysiske planer).

Myndighederne har gjort en indsats for at stabilisere finanserne hos det etablerede græske statslige elektricitetsselskab og har bebudet ambitiøse energimarkedsreformer, som vil påvirke tidsplanen for gennemførelsen af målmodellen for elektricitet (et specifikt tilsagn med frist medio 2019). De afgørende skridt, som myndighederne har taget for at styrke det græske statslige elektricitetsselskabs finanser, er afspejlet i en positiv halvårsrapport, som var et vigtigt signal for markederne. Myndighederne er i øjeblikket i færd med at udforme foranstaltninger til at tackle de mere langsigtede udfordringer i forbindelse med restancer og strategiske misligholdere. Myndighederne besluttede at aflyse den sidste planlagte auktion i oktober under NOME-ordningen (*Nouvelle Organisation du Marché de l'Electricité*), som blev indført som en overgangsforanstaltning, mens reformerne på energimarkedet fandt sted for at åbne op for konkurrence. En af disse reformer var gennemførelsen af målmodellen, som forløber planmæssigt med henblik på afslutning inden den nye frist i juni 2020. Derefter burde sammenkoblingen med de tilstødende markeder finde sted. Der ses positivt på myndighedernes forslag om at fremskynde etableringen af terminsmarkedet.

Myndighederne har foreslået en ambitiøs plan for den langsigtede omstrukturering af energimarkedet i Grækenland og meddelt, at de agter formelt at forelægge reviderede foranstaltninger over for kartel- og monopolforhold i januar 2020. Energistrategien går primært ud på at lukke den brunkulsfyrede kapacitet senest i 2028, idet en betydelig andel lukninger vil finde sted meget tidligere. Regeringen overvejer også at tage yderligere skridt til at åbne markedet for konkurrence. Hvis disse planer gennemføres fuldt ud, vil der allerede i 2020 kunne observeres en væsentlig udvikling med et modelbaseret åbent marked, der er mindre afhængigt af fossile brændstoffer, og som er åbent for en udvidelse af kapaciteten inden for vedvarende energi. Der ses positivt på kursen for denne langsigtede strategi, men der er behov for yderligere øjeblikkelige tiltag for at tage fat på det græske statslige elektricitetsselskabs markedsdominans, f.eks. gennem den igangværende procedure over for kartel- og monopolforhold. Dataene for det græske statslige elektricitetsselskabs markedsandele viser, at konkurrenterne er ved at komme ind på markedet i detail- og engrosledet, men selskabets dominerende stilling og dets eksklusive adgang til brunkulsfyret

elproduktion giver fortsat anledning til bekymring. I denne forbindelse skal det bemærkes, at der på baggrund af manglende retssikkerhed og gennemsigtighed ikke blev modtaget nogen bud under den anden udbudsrunde vedrørende afhændelsen af brunkulsværker i juli 2019 (et udestående specifikt tilsagn med frist ved udgangen af 2018, som var blevet forsinket). Den manglende afhændelse resulterede i, at tilsagnet om at sætte ind mod truster og monopoldannelse ikke blev indfriet, og der skal derfor findes en alternativ løsning. Myndighederne meddelte formelt, at de havde til hensigt at fremlægge reviderede tilsagn i januar 2020.

Grækenlands gasmarked er stadig beskedent, men vokser. Det afsluttede salg af transmissionsnettet, naturgastransmissionssystemoperatøren, samt det igangværende salg af det offentlige gasselskab vil føre til yderligere markedsåbning og investeringer på nationalt plan, samtidig med at de aktuelle fremskridt med projekter som f.eks. sammenkoblingen Bulgarien-Grækenland og den voksende import af flydende naturgas viser, at Grækenland har potentiale til at blive et regionalt energiknudepunkt. Myndighederne er på ny ved at gennemgå det planlagte salg af det offentlige gasselskab, selv om den reviderede plan er opmuntrende, omfatter salg af en større offentlig andel og indeholder bestemmelser, der sikrer fuld adskillelse.

HELLENIC CORPORATION FOR ASSETS AND PARTICIPATIONS OG PRIVATISERINGER

Arbejdet i Hellenic Corporation of Assets and Participations (HCAP) på de nøgleområder, der er omfattet af tilsagnene til Eurogruppen, videreføres. Den strategiske plan er ved at blive gennemført (**et kontinuerligt tilsagn**), og gennemgangen af bestyrelsesorganerne skrider fremad. HCAP's bestyrelse har afsluttet gennemgangen/udskiftningen i de fleste af sine datterselskaber af statsejede virksomheder (**et specifikt tilsagn med frist medio 2019**) i overensstemmelse med den tekniske gennemførlighed. Dette omfatter udnævnelse af nye bestyrelsesmedlemmer hos Hellenic Post og det græske statslige elektricitetsselskab for dermed at gøre det lettere at gennemføre de nødvendige ændringer i disse selskaber. Myndighederne har engageret sig i reformen af Hellenic Corporation of Assets and Participations på en meningsfuld måde. De har materielt forbedret situationen med lave aflønningslofter for direktører i de større statsejede virksomheder under HCAP, der ikke er børsnoterede, via en lovændring, hvilket letter arbejdet med gennemgangen af bestyrelsesorganerne. Siden offentliggørelsen af den tredje rapport om skærpet overvågning i juni 2019 har HCAP gjort yderligere fremskridt med at forbedre selskabsledelsen i de statsejede virksomheder. De første konsoliderede regnskaber for koncernen for 2018 blev udarbejdet og forelagt generalforsamlingen til godkendelse. Gennemførelsen af den koordinationsmekanisme, der styrer samspillet mellem myndighederne og HCAP for så vidt angår mandater og mål for de statsejede virksomheder under HCAP, blev relanceret i oktober med fire statsejede virksomheder som prioritet (centrale markeder i Athen og Thessaloniki, Korint-kanalen og den nationale messearrangør Helexpo). Mandaterne og målresultaterne for disse statsejede virksomheder forventes færdiggjort snart, da HCAP har gjort et betydeligt forberedende arbejde, som er drøftet med de kompetente myndigheder.

Myndighederne har styrket dynamikken i privatiseringsprocessen betydeligt. Den ajourførte plan om udvikling af aktiver er blevet vedtaget (**et kontinuerligt tilsagn**), og fremskridtene med de igangværende transaktioner er inden for de sidste tre måneder taget til. Dette gælder især for:

- **Hellinikon (udvikling af lokaliteten for den tidligere internationale lufthavn i Athen, et udestående specifikt tilsagn med frist ved udgangen af 2018):** Myndighederne har lagt stor vægt på og været stærkt engagerede i transaktionen og har i væsentlig grad optrappet bestræbelserne for at opfylde betingelserne for overdragelsen af aktier til den foretrukne investor, Lamda. De seneste fremskridt er alt i alt betydelige, og den finansielle afslutning af transaktionen kan være mulig i de kommende måneder.
- **Lystbådehavnen i Alimos (et specifikt tilsagn med frist medio 2019):** Den foretrukne investor blev valgt den 16. april 2019. Revisionsretten godkendte udbudsproceduren den 26. juni 2019. De næste skridt er proceduremæssige. Der gøres således tilfredsstillende fremskridt

i udbuddet vedrørende den langfristede koncessionsaftale omfattende lystbådehavnen i Alimos, selv om den finansielle afslutning af transaktionen ikke forventes at finde sted før udgangen af 2019.

- **Hellenic Petroleum (et specifikt tilsagn med frist medio 2019):** Der blev ikke afgivet bindende tilbud om det fælles salg (sammen med PanEuropean Oil and Industrial Holdings S.A., den anden strategiske aktionær i Hellenic Petroleum) af aktiemajoriteten (50,1 %), og den konkrete transaktion gav således ikke noget positivt resultat. Der er derfor uundgåeligt betydelige forsinkelser forbundet med den finansielle afslutning af transaktionen. Udviklingsfonden for Den Helleniske Republiks aktiver, Taiped, fik teknisk mandat til at undersøge alle muligheder for at gå videre med transaktionen. Den endelige beslutning om strukturen og timingen ligger hos de græske myndigheder og bør træffes på grundlag af den bedste handelsmæssige og strategiske værdi for Grækenland. Det forventes, at der vil foreligge en præciseret tilgang og endelig tidsplan ved udgangen af 2019.
- **Salget af 30 % af Athens internationale lufthavn:** Myndighederne har løst en række udestående spørgsmål om selskabsledelse, som har forsinket transaktionen. Udbudsproceduren skrider derfor frem. Ti investeringsinstitutter gav den 29. oktober 2019 udtryk for deres interesse (fase A) i at erhverve andelen på 30 % i selskabet. De bindende tilbud forventes at blive fremsat i begyndelsen af 2020, og den finansielle afslutning af transaktionen forventes at finde sted inden udgangen af 2020.
- **Det offentlige gasselskab:** Myndighederne overvejer ændringer i selskabets omstrukturering og en opsplitning i handelsenheder (engros- og detailgasforsyning) og infrastrukturenheder (gasdistributionsnet), mens selskabets interesser i internationale strategiske gasinfrastrukturprojekter vil blive overført til en ny virksomhedsenhed. Selskabsstrukturen er et politisk valg, som myndighederne skal træffe, forudsat at det er i overensstemmelse med principperne i de vilkår, der blev aftalt i juni 2018. De græske myndigheder har tilkendegivet, at de agter at gå videre med den fulde afhændelse af deres andel (65 %) i både handels- og infrastrukturenheder og dermed øge det forventede udbytte af privatiseringen, samtidig med at adskillelsen på gasmarkedet fremmes.
- **Koncessionsaftale vedrørende Egnatia-motorvejen:** I betragtning af de tidligere forsinkelser og hindringer er der stadig behov for en række foranstaltninger, før der kan fremsættes bindende tilbud (bl.a. vedrørende gennemførelsen af den vejafgiftspolitik, som Kommissionen har godkendt, opførelse og drift af betalingsanlæg og sikkerhedscertificering af broer og tunneller). Myndighederne har understreget deres vilje til at fjerne blokeringen af transaktionen, men der vil være behov for en beslutsom opfølgning.
- **Regionale havne:** Myndighederne er velvilligt indstillede med hensyn til at give fleksibilitet i forbindelse med valget af transaktionsstrukturen (dvs. hovedkoncessionen, delkoncessionen, salg af egenkapital) for privatiseringen af de enkelte havne. Det forventes, at Taipeds konsulenter snart vil fremlægge den relevante undersøgelse, og at myndighederne vedtager en nødvendig lovændring, der giver Taiped den nødvendige fleksibilitet, således at udbudsproceduren for de to første havne kan iværksættes.

DEN OFFENTLIGE FORVALTNING OG RETSVÆSENEN

Processen til udvælgelse af administrationssekretærer (et tilsagn med frist ultimo 2018) er blevet aflyst, og i stedet er der oprettet en stilling som departementschef og foretaget en betydelig ændring med hensyn til delegationen af underskriftsbeføjelser for individuelle retsakter fra det politiske til det administrative niveau. For at værne om de opnåede resultater med hensyn til afpolitisering af den offentlige forvaltning og den institutionelle kontinuitet har myndighederne imidlertid påtaget sig at gennemføre de vedtagne foranstaltninger uden ophold, og udvælgelsesprocessen for direktører og kontorchefer videreføres i overensstemmelse med den eksisterende retlige ramme. Myndighederne har også indvilliget i at genindføre en åben

udvælgelsesprocedure for ledende stillinger i offentlig- eller privatretlige juridiske enheder senest i maj 2020 og vedtage foranstaltninger for at oprette permanente organisationsstrukturer i statsministeriets kabinet. En uafhængig vurdering af udvælgelsesprocessen for administrationssekretærene (**et specifikt tilsagn med frist medio 2019**) er fuldført.

Med den vidtrækkende lovgivning om den centrale forvaltnings funktionsmåde, som var den nye regerings første større lovgivningsinitiativ, er der indført en række væsentlige bestemmelser med sigte på at modernisere den offentlige forvaltning og herunder styrke regeringens centraliserede koordinationskapacitet. I betragtning af at en utilstrækkelig koordinering længe har været en af den offentlige forvaltnings svagheder, udgør denne styrkelse af statsministeriets kabinets rolle og ressourcer en vigtig reform. Endvidere konsoliderer denne vigtige kodifikationslovgivning ministerrådets rolle og fastsætter specifikke bestemmelser for den årlige programmering og overvågning af regeringens prioriteter. Med loven indføres ligeledes bestemmelser med sigte på at harmonisere og styrke den centrale forvaltnings lovgivningsproces, herunder at forbedre konsekvensanalyseprocessen.

De reformer, der blev vedtaget i løbet af programperioden, såsom mobilitetsordningen og resultatvurderingen, videreføres fortsat med en tilfredsstillende deltagelse overordnet set. Det er vigtigt for mobilitetsordningens troværdighed, at tempoet for overførslerne øges. I den forbindelse har myndighederne påtaget sig at indføre retlige bestemmelser senest ved udgangen af 2019, hvormed det sikres, at udvælgelsesprocessen i forbindelse med mobilitetsordningen fremskyndes. Der ses med tilfredshed på dette initiativ, fordi det yderligere vil øge denne ordnings troværdighed blandt de offentlige enheder.

Den nye regering har også truffet foranstaltninger, der viser, at den er fast besluttet på at gennemføre andre igangværende reformer på dette område, f.eks. strategien for forvaltning af menneskelige ressourcer og den retlige kodifikation, og at indføre målrettede forbedringer. Den mobilitetscyklus, der blev lanceret i august 2018, videreføres med mindre forsinkelser, samtidig med at resultatvurderingerne for 2018 er afsluttet (begge udgør **specifikke tilsagn med frist medio 2019**). Den nye regering har påtaget sig at følge en køreplan, hvormed strategien for forvaltning af menneskelige ressourcer fuldføres senest i 2023. Derudover vil hver stillingsindehaver blive knyttet til en specifik jobbeskrivelse/stilling senest ved udgangen af 2019. Offentlige enheder, der ikke følger reglerne, vil ikke kunne anmode om nyansættelser. For den retlige kodifikations vedkommende er det vigtigt at afslutte den igangværende granskning af den nationale kodifikationsportal hurtigt for derigennem at sikre, at udbudsproceduren påbegyndes rettidigt.

Ansættelserne af fastansat personale ligger fortsat inden for det ansættelsesmål, som myndighederne har fastsat i deres budget og den mellemfristede finanspolitiske strategi, og myndighederne er i færd med at træffe forholdsregler for at genvinde kontrollen med ansættelser af midlertidigt ansatte. Benchmarket for ansættelse af fastansatte eller for midlertidigt ansatte (dvs. det årlige gennemsnit af midlertidigt ansatte i 2016) var skønsmæssigt overskredet med 1 500 på offentliggørelsestidspunktet for den foregående rapport om skærpet overvågning (data for perioden frem til februar 2019), hvorimod benchmarket ifølge det aktuelle skøn er overskredet med 5 200 (data for perioden frem til september 2019). Med en ændring, der blev foretaget for nylig, blev en række vigtige undtagelser fra de almindelige regler for ansættelse af midlertidigt ansatte ophævet, hvilket forventes at øge indenrigsministeriets kontrol med ansættelser og forhåbentlig vil føre til en gradvis nedgang i antallet af midlertidigt ansatte.

Enkelte af de nyere lønbestemmelser giver anledning til visse betænkeligheder med hensyn til den ensartede lønrammes integritet. Ifølge disse lønbestemmelser indplaceres særlige personalegrupper i visse prioriterede tjenester i højeste lønklasse, og desuden udvides anvendelsesområdet/dækningen af det såkaldte "personlige difference"-tillæg. Myndighederne har påtaget sig at styrke og centralisere kontrollen med reformen af den fælles lønramme og ansættelsesprocedurerne ved at nedsætte en tværministeriel arbejdsgruppe med beføjelse til at

forelægge specifikke foranstaltninger senest ved udgangen af 2019 med henblik på gennemførelse i januar 2020.

Regeringen har vedtaget lovgivning for at fremme overgangen til en digital stat, hvori det nye ministerium for digital forvaltning indtager en førende rolle. Ministeriet har til opgave at skabe en digital offentlig forvaltning ved at gennemføre en række store IT-projekter. De projekter, der skal gennemføres på kort sigt, omfatter bl.a. udvikling af en fælles digital identitet til autentificering af alle transaktioner med staten, forenkling af specifikke forvaltningsprocedurer for borgere og virksomheder og oprettelse af en fælles platform (gov.gr) for at samle de oplysninger og elektroniske tjenester, som staten stiller til rådighed. På mellemlang til lang sigt tilsigter ministeriet at videreudvikle 5G-netinfrastruktur og fremme interoperabiliteten mellem offentlige systemer og registre. Myndighederne er også i færd med at revidere den eksisterende nationale digitale strategi, der fastlægger rammerne for den digitale omstilling af den offentlige forvaltning og økonomien som helhed.

Den nye regering har påtaget sig at gå videre med tredje fase af reformen af den fælles betalingsmyndighed, som har været genstand for betydelige forsinkelser. I den tredje fase etableres et integreret informationssystem, og myndighedens beføjelser udvides til at omfatte clearingopgaver og dermed forbedre forvaltningen af de offentlige finanser. Dette vil kræve en række foranstaltninger, herunder lovændringer, et IT-projekt, der forventes lanceret i januar 2020, og nedsættelse af en fælles arbejdsgruppe, der skal gennemgå de nuværende clearingsprocedurer.

Fremskridtene med hensyn til gennemførelsen af tilsagnene på det retlige område har været blandede. Lovgivningen om obligatorisk elektronisk indgivelse og behandling af retlige dokumenter hos forvaltningsdomstole blev vedtaget i oktober 2019, men vil først træde i kraft i januar 2021, det vil sige et år senere end forventet i forbindelse med dette specifikke tilsagn med frist ultimo 2019. Samtidig sker der fremskridt med gennemførelsen af anden fase af systemet for integreret forvaltning af retssager, et tilsagn med frist medio 2020. Udbudsproceduren (**et specifikt tilsagn med frist medio 2019**), som var blevet forsinket, blev afsluttet i november 2019, og offentliggørelsen af udbuddet skal ske senest december 2019, efter at den igangværende administrative procedure i ministeriet for digital forvaltning er afsluttet. Hovedformålet med reformen er at forbedre retsvæsenets kvalitet og effektivitet gennem et ensartet IT-miljø.

Rammebestemmelserne for obligatorisk mægling, som var blevet udskudt to gange, vil snart træde i kraft. Med ændringerne sikres rammebestemmelsernes overensstemmelse med den græske forfatning og EU-retten, kategorierne af tvister, der er underlagt den obligatoriske mægling, indskrænkes, minimumsomkostningerne ved mægling sænkes, og en række af rammebestemmelsernes proceduremæssige og tekniske aspekter ændres.

Gennemførelsen af den nationale handlingsplan for korruptionsbekæmpelse skrider frem. Langt størstedelen af de mere end 100 foranstaltninger anses af myndighederne for at være fuldført, og resten er blevet iværksat. Det vil være afgørende, at der opretholdes en konstant gennemførelse. I august 2019 blev gennemførelsen af planen, som er et specifikt tilsagn med frist medio 2021, en del af mandatet for den nye uafhængige nationale gennemsigtighedsmyndighed, som vil være fuldt operationel i 2020. I dette organ samles en række funktioner, som tidligere blev varetaget af forskellige organer, og det vil få større institutionel kapacitet til at bekæmpe korruption.

Lovændringerne af juni 2019, som sænker alvorsgraden af aktiv bestikkelse fra at være en alvorlig forbrydelse til en simpel forbrydelse, giver anledning til betænkeligheder. De relevante ændringer af straffeloven og strafferetsplejeloven fik kritik med på vejen af Sammenslutningen af Stater mod Korruption og OECD's Arbejdsgruppe vedrørende Korruption. De udkast til holdninger, der blev offentliggjort med henblik på offentlig høring i oktober 2019, tager ikke fuldt ud hensyn til disse betænkeligheder. Resultaterne af en planlagt fælles mission foretaget af Sammenslutningen af Stater mod Korruption og OECD vil kunne tilvejebringe nyttig vejledning til myndighederne om egnede yderligere foranstaltninger, herunder lovændringer.

Kommissionen har fortsat overvåget udviklingen i forbindelse med retssagen mod medlemmerne af Taipeds ekspertudvalg samt mod den tidligere formand for og ledende medarbejdere i den græske statistikmyndighed. Sagen mod den tidligere formand for den græske statistikmyndighed A. Georgiou, som vedrørte anklager i forbindelse med budgetstatistikker, er blevet uigenkaldeligt afvist. En appel indgivet af A. Georgiou i en injuriersag skal til domstolshøring i januar 2020. I sagen mod ekspertudvalget har der været en yderligere positiv udvikling siden den seneste rapport om skærpet overvågning; da der ikke blev appelleret mod den dom, som blev afsagt af Athens appelret, står det uigenkaldeligt ved magt, at ekspertudvalget er blevet frifundet for anklagerne.

GENEREL VURDERING AF FREMSKRIDTENE MED REFORMTILSAGNENE

Den nye regering har prompte indledt sit virke og umiddelbart efter sin tiltræden bekræftet, at den agter at fastholde den reformkurs, der er opnået enighed om inden for rammerne af den skærpede overvågning. Regeringen har engageret sig positivt og konstruktivt i samarbejdet med EU-institutionerne og har udvist en høj grad af åbenhed og vilje til at engagere sig på alle niveauer. Regeringen har taget vigtige skridt til at forbedre samordningen af de økonomiske politikker, hvilket på afgørende vis vil medvirke til at sikre en rettidig fuldførelse af Grækenlands specifikke tilsagn.

Markederne har taget godt imod den nye regerings hidtil vedtagne flagskibsreformer og dens overvejende vækstvenlige diskurs. Afkastet på græske statsobligationer er faldet til et historisk lavpunkt (med et negativt afkast på tremånedersobligationer), hvilket skyldes andet og mere end den generelt gunstige udvikling på de europæiske markeder for statsobligationer. Kontrollen med kapitalbevægelser er blevet udfaset tidligere end ventet, og de økonomiske forventninger er på samme niveau som før krisen. Den igangværende økonomiske genopretning nedbringer løbende den høje ledighedsprocent, og væksten forventes styrket i 2020 som følge af de bebudede skattelettelser på arbejde og kapital. De forbedrede økonomiske udsigter begynder at få afsmittende virkning på kreditvurderingerne af Grækenlands statsobligationer, og det vil være afgørende for den nye regering at fastholde sit fokus, fordi den vil forblive i investorerne søgelys i længere tid, samtidig med at der kan konstateres en økonomisk afmatning blandt Grækenlands handelspartnere.

Regeringen har forelagt et udkast til budgetplan, som er i overensstemmelse med de aftalte budgetmål og overholder alle krav i stabilitets- og vækstpagten i 2020, og hvori der bebudes en større skattereform i 2020. Den nye regering udlignede de finanspolitiske virkninger af de foranstaltninger, der blev vedtaget i maj 2019, ved at nedjustere udgiftslofterne til mere realistiske niveauer, samtidig med at der blev skabt yderligere finanspolitisk råderum i kraft af yderligere skatteindtægter. Regeringen har desuden udformet en pakke af vækstfremmende foranstaltninger for 2020, der flytter beskattningen fra kapital og arbejdskraft til mindre forvridende skatter, såsom moms eller ejendomsskat, og øger de sociale udgifter til gavn for børnefamilier. Pakken af foranstaltninger vil blive gennemført på en budgetneutral måde, og den vil forbedre kvaliteten af de offentlige finanser og sætte gang i væksten i 2020. De europæiske institutioner forventer, at de aftalte mål for det primære overskud på 3,5 % af BNP vil blive overopfyldt i 2019 og opfyldt i 2020, hvilket svarer til offentlige overskud på 1,3 % af BNP i 2019 og 1,0 % af BNP i 2020.

Der er sat væsentlige reformer i værk, men det vil være afgørende at fastholde fremdriften for at virkeliggøre en række ambitiøse handlingsplaner fremover. Inden for de centrale områder privatisering, erhvervsklima og digital forvaltning er der et positivt momentum, og nye initiativer med henblik på at sikre effektive regler for kollektive overenskomstforhandlinger er vedtaget eller er under udarbejdelse til styrkelse af banksektoren. I denne forbindelse er myndighederne gået langt videre end de specifikke tilsagn, der er afgivet til Eurogruppen. Vigtige reformer på områderne arealanvendelse, ejendomsskat og skatteforvaltning skrider fremad. Myndighederne har udarbejdet solide reformplaner for at rette op på tidligere forsinkelser, som påvirkede en række tilsagn, der er givet til de europæiske partnere, navnlig angående afvikling af restancer, reform af den offentlige forvaltning og reformer af energimarkedet. Disse planer omfatter i relevante tilfælde alternative eller supplerende foranstaltninger af samme kvalitet som de tilsagn, der er afgivet til Eurogruppen. Myndighederne er i færd med indhente forsinkelserne inden for reformerne af finanssektoren, men fremadrettet er der behov for at

stramme op på planerne. Den fortsatte gennemførelse af disse reformer vil blive nøje overvåget i de efterfølgende rapporter om skærpet overvågning for at sikre, at de specifikke tilsagn, der blev givet til Eurogruppen i juni 2018, forbliver effektive.

Grækenland har truffet de nødvendige foranstaltninger for at opfylde sine specifikke reformtilsagn med frist medio 2019. Det vil være afgørende at gennemføre yderligere tiltag for at fuldføre og om nødvendigt fremskynde reformer. I denne vurdering tages der hensyn til den nye regerings bestræbelser i løbet af de sidste måneder for at opfylde tilsagnene under forhold, hvor det søges at fremme en bredere reformdagsorden, og dens vilje til at forberede dem i tæt samarbejde med institutionerne.

STATSLIG FINANSIERING

Opmuntret af det markante fald i obligationsafkastet udbyggede Grækenland fortsat sin tilstedeværelse på statsobligationsmarkedet ved at udstede obligationer i juli og genåbne regnskaberne fra en tidligere udstedelse i oktober. Det offentlige gældsforvaltningsagentur drog i juli fordel af markedet for tredje gang i år ved at udstede en 7-årig obligation med et "re-offer"-afkast på 1,9 %. Et andet rekordlavt afkast på 1,5 % blev opnået i oktober med 10-årige obligationer. Grækenlands afkastdifference i forhold til tyske statsobligationer mindskedes fortsat til 1,9 procentpoint for obligationer med en 10-årig løbetid i september 2019, mod 3,5 procentpoint for et år siden. Den forbedrede finansieringssituation begynder at afspejles i kreditvurderingerne af Grækenlands statsobligationer. Likviditetsbufferkontoen blev ikke taget i anvendelse i denne rapporteringsperiode. Statens likviditetsreserver, der omfatter likviditetsbufferkontoen på 15,7 mia. EUR og andre reserver, var med ca. 20,3 mia. EUR ved udgangen af september 2019 fortsat høje. De disponible reserver er tilstrækkelige til at dække statens finansieringsbehov i mere end to år fremover.

Den delvise indfrielse før tid af lånene fra Den Internationale Valutafond, som forventes at finde sted ultimo november, er et skridt i den rigtige retning og et betydningsfuldt positivt signal. Efter at de nationale procedurer er fuldført, gav den europæiske stabiliseringsmekanismes og den europæiske finansielle stabilitetsfacilitets styrelsesorganer den 28. oktober afkald på deres ret til en forholdsmæssig tilbagebetaling. Transaktionen vil blive finansieret med de midler, der blev tilvejebragt tidligere i år, og forventes at få en gunstig, men dog begrænset indvirkning på gældsberedygtigheden, idet de fleste skyldige beløb vil skulle tilbagebetales senest ved udgangen af 2020. Dette er ikke desto mindre et skridt i den rigtige retning, da det bidrager til at reducere valutakursrisikoen, skaber besparelser og sender det rette signal til markederne.

Gældsberedygtighedsanalysen er ajourført. Basisscenariet viser, at gælden fortsætter den nedadgående trend, selv om den stadig ligger over 100 % af BNP indtil 2041. Grækenlands bruttofinansieringsbehov vil ligge på omkring 10 % af BNP indtil 2032 og på omkring 14 % af BNP ved udgangen af prognoseperioden.